

Národní muzeum vrátilo zrestaurovanou historickou pamětní desku BARRANDE zpět na Barrandovské skály

9.6.2025 - | Národní muzeum

V pondělí 9. června navrátilo Národní muzeum po půl roce v restaurátorské dílně na Barrandovské skály litinovou pamětní desku s nápisem BARRANDE. Ta byla na konci listopadu loňského roku kvůli špatnému stavu sejmuta a Národní muzeum jako majitel desky iniciovalo její odborné zrestaurování. Stejně jako před 141 lety, kdy byla v roce 1884 na Barrandovské skály umístěna poprvé, přispěly i nyní k jejímu navrácení sponzorské dary.

Historie desky BARRANDE

První záměr vytvořit a umístit pamětní desku navrhl už v roce 1883 Jan Neruda v rámci svého fejetonu v Humoristických listech. O vznik a její umístění se pak nejvíce zasloužil Antonín Frič, významný český přírodovědec, zoolog a paleontolog a vůdčí osobnost přírodovědy tehdejšího Národního muzea. Pamětní deska nesoucí Barrandovo jméno byla na tehdejší Chuchelské skály zasazena Přírodovědeckým sborem Národního muzea a před více jak 141 lety, 14. června 1884 slavnostně odhalena za účasti největších kapacit tehdejší národní společnosti, jejíž zástupci sledovali odhalení desky na Vltavě přímo z plovoucího parníku. Pamětní desku vyrobila a její výrobu v hodnotě 300 zlatých sponzorovala První Českomoravská továrna v Libni. Na instalaci desky v hodnotě 572 zlatých pak byla provedena sbírka mezi významnými geology v USA. Velkou část nákladů neslo také samotné Museum Království českého, jak se tehdy Národní muzeum nazývalo. I když skály ještě několikrát změnily majitele, věčné břemeno v podobě pamětní desky bylo na základě zápisu v pozemkových knihách z roku 1884 zachováno nástupcům Musea Království českého. V roce 1907 byla deska z důvodu úprav Barrandovské skály sejmuta a znovu pozlacena. Nátěry byly posléze obnoveny ještě v roce 1968. Skála nebyla pro osazení desky vybrána tak docela náhodou. Nejedná se sice o nejvýznamnější z Barrandových lokalit, není to ani lokalita, kde našel své první zkameněliny, je to ovšem jeden z nejpůsobivějších geologických profilů na území Prahy, dobře patrný i z velké dálky, ukazující detailně provrásněné vápence spodnodevonského stáří. Ty v blízkém okolí těžily četné lomy až do 20. století. Téměř 5 metrů dlouhá a 1,5 metru vysoká deska s paleontologovým jménem byla vsazena do skalní stěny jako symbolický pomník rok po Barrandově smrti. Právě po něm byly skála i celá národní přírodní památka pojmenovány a patří jí prvenství v kategorii nejstarší chráněné území geologického charakteru v České republice.

Předrestaurátorský průzkum, který proběhl v loňském roce, ukázal, že je pamětní deska v havarijním stavu a bylo nutné ji ze skály sejmut. Kromě vrstvy zdegradovaných nátěrů, které byly nekompaktní a odlupovaly se, na ní zapracovala koroze, která narušila celou její statiku.

Odborníci desku za pomoci profesionálů na výškové práce a jeřábu demontovali ze skalního masivu a převezli do restaurátorského ateliéru, kde byl proveden průzkum stavu desky a odebrán vzorek barevných povrchových úprav pro následné laboratorní průzkumy. Technikou jemného pískování byly odstraněny povrchové nečistoty, zdegradované nátěry a koroze. Pohledová čelní strana desky byla opatřena nátěrem ultramarínové modré barvy. Samotná písmena jsou podbarvena žlutým nátěrem a pokryta 13 gramy plátkového 24karátového zlata. Zrestaurovaná deka je ukotvena na nerezový rám a opatřena novým zastřešením, které zamezuje zanášení prostoru mezi deskou a skalním masivem a zároveň umožňuje cirkulaci vzduchu v tomto prostoru, což zpomaluje proces degradace ochranných nátěrů a vznik koroze.

„Pamětní deska nesoucí Barrandovo jméno byla na tehdejší Chuchelské skály osazena Přírodovědeckým sborem Národního muzea před 141 lety jako pocta paleontologovi světového významu. Od té doby se stala nedílnou součástí tohoto místa. Jsem rád, že se Národnímu muzeu s pomocí dárců podařilo desku restaurovat a vrátit ji zpět na skály, aby i budoucím generacím připomínala život a dílo Joachima Barranda, jehož sbírky mohou návštěvníci dnes obdivovat v expozicích Národního muzea,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Stejně jako před 140 lety, kdy byla deska umístěna na Barrandovské skály poprvé, pomohly i tentokrát k jejímu zrestaurování a navrácení sponzorské dary, které věnovaly Městská část Praha 5, Společnost Národního muzea a PhDr. Václav Nekvapil, Ph.D., potomek Barrandova nejbližšího českého spolupracovníka prof. Jana Krejčího.

Joachim Barrande

(11. srpna 1799 Saugues, Francie – 5. října 1883 Frohsdorf, Rakousko-Uhersko)

Francouzský stavební inženýr přijel do Čech v roce 1832 spolu s dvorem krále Karla X., kde působil jako vychovatel. V Praze se seznámil se zakladatelem Národního muzea Kašparem hrabětem ze Šternberka, který se podílel mimo jiné na stavbě koněspřežné železnice z Prahy do Plzně. Plán se sice plně neuskutečnil, ale Barrande při přípravných pracích objevil množství zkamenělin. Začal se jimi zabývat a vypracoval se na paleontologa světového věhlasu. Pražskému muzeu odkázal své poznámky, knihovnu, i značný finanční obnos na dokončení výzkumu. Hlavně ale statisíce zkamenělin ze svých sbírek, včetně exemplářů, na kterých založil stovky svých nových paleozoologických druhů.

<https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/narodni-muzeum-vratilo-zrestaurovanou-historickou-pametn-i-desku-barrande-zpet-na-barrandovske-skaly>